

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2274

av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

Jämställdhet i arbetslivet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en VAB-bonus och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om RUT-avdraget och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnors ohälsa och arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att öka deltagandet på arbetsmarknaden bland utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Vi har en hög sysselsättningsgrad bland kvinnor internationellt sett. Vi har en generös föräldraförsäkring och en väl utbyggd barnomsorg som ger förutsättningar för föräldrar att ta ett stort ansvar för barn och samtidigt förvärvsarbeta. Svenska kvinnor arbetar i hög grad under småbarnsåren och även männen är föräldralediga.

Men det återstår mycket att göra innan samhället och arbetslivet är jämställt. Fortfarande tjänar kvinnor mindre än män och arbetar deltid i större utsträckning. Det påverkar kvinnors inkomster och innebär lägre ersättning vid sjukdom och arbetslöshet samt lägre pension.

Kvinnor och män arbetar i genomsnitt ungefär lika många timmar per dygn, men män ägnar mer tid åt förvärvsarbete och kvinnor ägnar mer tid åt hemarbete. Det mönster som leder till att kvinnor tar större ansvar för hem och barn och arbetar deltid i högre grad än män etableras i stor utsträckning under föräldraledigheten. Kvinnor är föräldralediga längre än män och stannar också oftare än män hemma från arbetet för att vårda sjuka barn. Fortfarande tas 75 procent av alla föräldrapenningdagar och 65 procent av all tillfällig föräldrapenning (VAB) ut av kvinnor. Även om utvecklingen går åt rätt håll går det alldeles för långsamt.

Den kanske största jämställdhetsutmaningen är den svaga förankring på arbetsmarknaden som utrikes födda kvinnor har. Andelen utrikes födda kvinnor som arbetade i åldern 20–64 år under 2014 låg på drygt 60 procent medan motsvarande andel för inrikes födda var 80 procent. Arbetslösheten var också högre i gruppen utrikes födda kvinnor – drygt 15 procent mot 5 procent för inrikes födda.

Drivkrafter och möjligheter till jobb – en hörnsten i ett jämställt samhälle

Arbete är en hörnsten i ett jämställt samhälle. Alliansregeringens reformer för att förbättra drivkrafterna till arbete och minska utanförskapet har bidragit till ökade förutsättningar för ekonomisk jämställdhet. Det har blivit mer lönsamt för alla att gå från utanförskap till arbete tack vare jobbskatteavdraget. Eftersom förbättringen relativt sett varit som störst för låg- och medelinkomsttagare har drivkrafterna till arbete stärkts mer för kvinnor än för män. Att vänsterregeringen nu vill frångå arbetslinjen slår enligt vår mening fel ur ett jämställdhetsperspektiv. Moderaterna vill fortsätta sänka skatten med tyngdpunkt mot dem som har lägst inkomster, inte minst för att göra det mer lönsamt för kvinnor att arbeta.

Fördubblad jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen

För att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar på arbetsmarknaden behöver mer göras för ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen. Därför vill vi förstärka den jämställdhetsbonus som infördes av alliansregeringen år 2008. I dag kan föräldrar få maximalt 13 500 kronor i bonus skattefritt om de väljer att dela helt lika på dagar med föräldrapenning på sjukpenning- eller grundnivå. Moderaterna vill att bonusen fördubblas

under de 60 sista bonusdagarna. Förändringen medför att ett par som delar helt lika kommer att få 19 500 kronor, alltså 6 000 kronor mer än i dag. Vi motsätter oss därför att regeringen, trots att riksdagen beslutat annorlunda, vill ta bort jämställdhetsbonusen.

VAB-bonus för en mer jämställd ansvarsfördelning vid vård av sjuka barn

Moderaterna vill även se incitament för ett mer jämställt uttag av tillfällig föräldrapenning och föreslår därför att en VAB-bonus införs. En utredning bör tillsättas för att se över förutsättningarna och formerna för en VAB-bonus. Då uttaget av VAB-dagar ökat betydligt på senare år bör utredningen särskilt säkerställa att utformningen av bonusen inte skapar snedvridande incitament för föräldrar att utan särskilda skäl öka sitt uttag av tillfällig föräldrapenning.

RUT-avdraget ökar kvinnors arbetsutbud

RUT-avdraget har inneburit att nya jobb har växt fram. Svarta jobb har blivit vita med tryggare anställningsförhållanden och de nya jobben har ofta gått till människor som tidigare haft en svag förankring på arbetsmarknaden som utrikes födda och unga kvinnor. Drygt hälften av de som driver företag i RUT-branschen är kvinnor.

Utöver att skapa fler arbetstillfällen var tanken med RUT-avdraget att underlätta livspusslet för arbetande föräldrar. Färsk forskning visar också att så blivit fallet. Giftna kvinnor i hushåll som köper 40–80 timmars RUT-tjänster ökar sina inkomster proportionellt med avdragets storlek. Det innebär att den som köper 40 timmars städning också ökar sin lön med motsvarande 40 timmars arbete. Att regeringen nu vill försämra RUT-avdraget kan därför komma att påverka både kvinnor som utför och som köper tjänster.

Kvinnors ohälsa och arbetsmiljö

Kvinnors arbetsrelaterade ohälsa är en stor utmaning. Sedan 1980-talet har kvinnor haft högre sjukfrånvaro än män, och skillnaderna fortsätter att öka. Fler kvinnor än män tvingas lämna arbetslivet i förtid på grund av ohälsa och kvinnor uppger också i högre grad än män att de lider av såväl fysiska som psykiska arbetsrelaterade besvär.

Alliansregeringen gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att ta fram kunskap samt att utveckla och genomföra särskilda insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Moderaterna vill ge Arbetsmiljöverket ytterligare resurser för att fortsätta förbättra kvinnors arbetsmiljö, bland annat genom inspektioner och informationsinsatser.

När sjuktalet åter börjat stiga är det helt fel väg att gå, att som regeringen avser göra, ta bort den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen. Detta har även flertalet expertmyndigheter påpekat. Bland annat Försäkringskassan ser risker med att avskaffa den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen eftersom det kan komma att öka sjukfrånvaron. Eftersom kvinnor är sjukskrivna i högre utsträckning än män är det framförallt kvinnor som ligger i riskzonen.

Utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden

Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan inrikes- och utrikes födda är större för kvinnor än för män. Störst svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden har flyktingar och deras anhöriga. I denna grupp har kvinnorna överlag en lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och sämre hälsa än männen. Mer behöver göras för att öka utrikes födda kvinnors deltagande i arbetslivet.

Arbetsförmedlingen behöver ha ett tydligare jämställdhetsperspektiv när det gäller insatser som ges till män och kvinnor. 2014 stod männen för 65 respektive nästan 60 procent av besluten om arbetsmarknadsutbildning och lönebidrag. Detta trots att de bara utgjorde lite drygt hälften av alla inskrivna hos myndigheten. Det är oacceptabelt med skillnader i nivå och omfattning på insatserna mellan män och kvinnor. För att uppnå en mer jämställd arbetsmarknad behöver kvinnor ges möjligheter att rustas inför jobb på samma villkor som män.

Många utrikes födda kvinnor som befunnit sig i Sverige under en längre tid står utanför arbetskraften och har i dag ingen kontakt med Arbetsförmedlingen. Här har uppsökande verksamhet visat sig ge goda resultat. Arbetsförmedlingen och kommunerna bör samarbeta för att fler kvinnor i dessa grupper nås. Vi vill också att Arbetsförmedlingen förstärker sitt arbete med arbetsgivarkontakter för att fungera som en länk till jobben för nyanlända och andra grupper som står längre bort från arbetsmarknaden i dag.

Bättre förutsättningar för kvinnors företagande

Efter flera års ökning sjönk nyföretagandet bland kvinnor drastiskt under föregående år enligt Entreprenörskapsforum. Mellan åren 2013 och 2014 sjönk andelen kvinnor som driver företag i tidiga faser från drygt sex procent till knappt fyra, en minskning med närmare 40 procent. En bidragande orsak till detta är med all sannolikhet den offentliga

debatten om RUT-avdragets vara eller icke vara samt den politiska inriktning som vill stoppa vinster i välfärden – sektorer där många kvinnor startar och driver företag.

Män driver företag i större utsträckning än kvinnor och män och kvinnor är ofta verksamma i olika branscher. Endast två branscher är kvinnodominerade – vård och omsorg och branschen för personliga och kulturella tjänster. Därför är det förvånande att en regering som benämner sig som feministisk med precision tycks rikta in sig på att försvåra för företagande i just de branscher där det är vanligast att kvinnor driver företag. Regeringens nuvarande utredning om vinster i välfärden lägger en våt filt över hela välfärdssektorn och riskerar att återföra allt till ruta ett, tillbaka till ett offentligt monopol. När det gäller RUT-avdraget är det olyckligt att regeringen försämrar det – det skapar också en osäkerhet om vilka avsikter regeringen har vad gäller RUT-avdraget i framtiden.

Elisabeth Svantesson (M)

Katarina Brännström (M)

Hanif Bali (M)

Christian Holm Barenfeld (M)

Jenny Petersson (M)